

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema opravništvna administracija in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

J. J. Strossmayer.

II.

Čitamo v izpovedstih (confessiones) sv. Avguština, v katerih tako iskreno in skesano opisuje življenje svoje do spreobrnjenja in povrnjenja svojega v Afriko, kako je iskajoč resnice najprej Manihejcem, potem Skeptikom in nazadnje Platonikom dospel v roke, in dolgo časa blodil po prostranem polju človeškega znanja, dokler je ni naposled v vsej svetlosti našel v cerkvi Jezusovi, in potem jo je povsod za resnico oznanoval z vso močjo svojega prepričanja, z vsem ognjem svoje ljubezni.

S tako nenavadno krepkostjo uma, s tako močjo svojega prepričanja razlagal je prevzvišeni gospod biskup Josip Juraj Strossmayer katoliški gimnazijalni mladosti Osješke gimnazije veliko resnico cerkve katoliške: o potrebi sv. vere Jezusove, in sicer o priliki, kedar jo je pri izpraševanju iz veronauka konec preteklega meseca januarja osrečil bil s svojo pričnostjo. Oni, ki so srečni bili prevzvišenega g. biskupa poslušati, ne bodo pozabili onega časa, kedar je z veliko mislijo na visokem čelu, z divnim duhom v plamtečih očeh vstal, da spregovori besede duševnega življenja, in da z ognjem sv. vere Jezusove, v katerem sam gori, vname srca pričujočih. Pri tem ne veš, čemu bi se bolj čudil, ali primernosti izbranega predmeta v tej dobi nabožne vnemarnosti, kedar se v tisuč pohujšljivih spisih od vsakoršnih zanikarikov napadajo krščanske in katoliške verske resnice in se širi najgrji materializem in indiferentizem; ali temeljitosti dokazov, ali jedrnatosti govora ali uglajenosti

oblike? Vsemogoči Bog daj, da seme besede božje po biskupu Strossmayeru, kateri z redko bistrino svojega uma zre resnici vselej na dao, v mladostna srca katoliške gimnazijalne mladine Osješke vsejano, najde rodovitno zemljišče, in porodi stoterni sad. Mi pa si smatramo za sv. dolžnost, ta krasni govor tega velikana priobčiti v „Kat. Listu Zagr.“, po katerem naj brez pristavka z dosedanjo vpeljavo vred prinese ga „Slovenec“, naj luč biskupa Strossmayera sije tudi po daljnih krogih, in naj se radujejo njegovega govora tudi oni, kateri niso imeli sreče osebno slišati prevzvišenega gospoda.

Kedar je zvršil VIII. razred izpraševanje iz veronauka, pozdravi prevzvišeni gospod biskup Strossmayer zbrane gospode profesorje in katoliško gimnazijalno mladino s sledečim govorom:

Moja gospoda!

Nikdar ni bilo naroda ni društva brez vere in brez postav; in kedar bi človek tudi poskušal odreči se vsake pozitivne od Boga dane vere, tedaj koj bi postal sam sebi vera, to je: on bi na prestol božji povzdignil svojo lastno praznoto, oholost in okrutnost, delo rok svojih, in velikrat tudi delo greha in hudobij svojih. To, kar sem rekel, ni prazna domišljija, nego prava verstvena (religiozna) povest dveh najbolj vzobraženih in največih narodov starega veka Grkov in Rimljanov.

Vera krščanska, katero mi spoznavamo, čudna je in vzorna: zares božja. Sveti njen začetnik se je ponižal do slabosti narave naše, da nam pridobi pravico in moč vzdigniti se

do višine njegove izvrstnosti. Po veri naši je pravi in živi Bog postal človek, da mi v polti človeški postanemo deležniki božjega bitja, pravi sinovi božji, nasledniki one sreče in blaženosti, katere zastoj iščemo na tem svetu, kajti se najti more edino v krilu ali v naročju božjem.

Evropa in evropejski narodi imajo vso svojo prednost nad Azijo in azijskimi narodi zahvaliti edino krščanstvu. Nam žalibože ni treba daleko potovati, da Azijo prispedobimo z Evropo. Glejte Azije prek Une in Save, in naša sorodna kri, to so Indijci pa Japanezi, kateri so toliko zaostali za nami. Moja gospoda! Danes se v nekaki pisani vstavi išče klica preporoditvi Turške; a ne misli se, da mrtva črka na tem svetu še ničesar oživila ni; mrtva črka pa ostane vse to, česar ves narod ne čuti za živo nujo in potrebo svojo. Ko bi bilo v vstavi sami življenje, blagost in sreča, koliko bi že narodov bilo srečnih in v napredku!

Po nekaki pisani črki želi svet priti do enakosti, ali pozabil je, da prave in bratovske enakosti ne more biti razun ondi, kjer se časti on, kateri je iz ljubezni do nas postal suženj na drevesu sv. križa, da nas osvobodi od sužnosti greha in poželjivosti naše, od oholosti in trdosrčnosti naše in da nas s svojo krvjo posvečene in prerrojene pripelje k sveti edinosti svojega lastnega bratinstva. O pravi edinosti pak se ondi govoriti ne more, kjer en del človeštva, to je ženski spol, čemi v hudi sužnosti. Ženski spol od sužnosti rešiti pak more samo on, kateri je v božji svoji materi na tem svetu ženo povzdignil do največje časti in njej v rodovini in družbi odkazal prvo mesto. Kr-

Krimski vojska (1853—1856.)

Spisal J. Steklasa.

(Dalje.)

Ker tedaj Turška ni hotela pristati z lepa na ruski zahtev, hotel jo je Nikolaj prisiliti; zatoraj se je zbrala pri Sevastopolju velika ruska mornarica, na Prutu pa mnogobrojna vojska. Sultan Abdul Mešid, ki je imel za velikega vezirja po evropejski naobraženega Redšid pašo, preplašil se je vsled tega ter prosil za pomoč pri zapadnih državah. Napoleon III. je bil precej pripravljen, da pomaga Turškej ter Rusko poniža in sam svoj prestol ovenča z zmagovitimi boji. Tudi Englezka se ž njim zedini. Obedve mornarici se oborožite ter 14. junija prijadrate v zaliv Besika; tukaj ste stražile Dardanele. V Rusiji se je smatrala vojska proti Turškej za sveto ter je bilo vse za njo vneto, kakor je to tudi dandanes, z druge strani pa se tudi ni mislilo na posebno podporo od zapadnih držav, zatoraj je car zapovedal knezu Gorčakovu, da prestopita dva vojskina oddelka, vsaki 40.000 vojniki, pod vodstvom generalov Lüdersa in Danneberga, reko Prut ter zasedeta podonavski kneževini, kot „posebni zalog“, kakor

se je ruska vlada izrazila, za svoje zahteve od Turške. Vse evropejske vlade so se vznemirile, ko so čule, da so Rusi poseli Moldavijo in Vlaško. Poslanci velevlasti so se brž sešli na Dunaji, kjer so sestavili noto (pismo), po kojey se Turškej svetuje, da dovoli Rusiji vse, samo pokroviteljstva nad krščanskimi narodi ne, kar naj se pa tudi ne zanika izrečno, ampak zamolči (31. julija). Ali car Nikolaj je tolmačil noto po svojem mnenju, kakor da se popolnoma vjema z njegovimi zahtevami, ki jih je stavil v Carigradu; v Londonu in Carigradu pa je bilo javno mnenje odrešito proti popustljivosti njihovih vlad. V englezkem parlamentu (zboru) je napadel Layard ministerstvo radi nagibanja k Rusiji; v Carigradu pa je staroturska stranka zahtevala od sultana, da naj odstopi, ali pa rusko noto prekličie. Sultan je se ve da javno mnenje ubogal ter noto zavrgel.

Med tem je pa cesar Nikolaj na shodu s cesarjem Franjem Josipom I. v Olomucu (sept. 1853) in kmalu potem s Fridrikom Viljelmom IV. v Berlinu zadobil neutralnost obeh držav, sicer pod pogojem, da ruske čete ne smejo čez Donavo v turške pokrajine. Turška pa se je tudi pripravljala z vsemi silami za vojsko. Davki so se pobirali za več let naprej, redna

vojska se je povečala in prostovoljci se zbirali. Česar sami niso imeli, dajali so jim englezki kramarji, kakor še dandanes. Sovraštvo proti Rusom se je vžigalo po muselmanskih fanaticih; povsodi se je nagovarjalo za sveti boj proti kristjanom. Nekaj pomoči so dobili Turci tudi od vasalnih držav Egipta in Tunisa. 4. oktobra napovedala je Turška Rusiji vojsko, ako se ne umakne precej iz podonavskih kneževin, in 1. novembra se je razglasil turški bojni oklic. Omer paša je stal z glavno turško vojsko na desnem bregu Donave. Pri Vidinu je prebrodil na levi breg ter je tukaj pri Ottenici v učvrščenem taboru odbil napad ruske vojske (4. nov.) Na drugem mestu pa so bili Turci popolnoma potolčeni. Ruski admiral Nahimov, ki je zapovedoval ruski mornarici pri Sevastopolju, vpotrebil je neki megleni dan ter napadel turško brodovje pod vodstvom Oman paše v zalivu sinopskem (30. nov.) Turci so se borili zdvojno; dva turška barkadora sta rajše svoji ladiji potopila, nego da sta se podala. V kratkem času je bojna veština ruskih mornarjev popolnoma pokončala turško brodovje. Ta ruska zmaga vznemirila je v Englezkej jako javno mnenje; Aberdeen se ni mogel nič več držati, in Palmerston je postal

ščanstvo je edino sposobno ženski glavi zopet povrniti prirojeno svetlost slike in prilike božje ter jo osvoboditi od ostudne zanikarnosti. Po krščanstvu samo more žena postati blagoslov božji v rodbini in družbi človeški; v rodbini domača svečenica in naravna gojiteljica svetosti, dobrotnosti, vernosti, sloge, potrpljivosti in delavnosti, v družbi živa slika in prilika tiste ljubezni, blagosti in daritevnosti, koja se nam kaže v materi božji pod darilnikom (altarjem) sv. križa. Naj ima katerokoli društvo vse predstva novega in starega življenja, pa je žena zaostala rečna sužnja, slepo orodje strasti in poželjivosti človeške: nikdar in nikdo na svetu ne prerodi in ne vzbudi takega društva; ono ostane na veke grob poln smradu in gnjusobe, bodisi mu vnanjščina kakor že obeljena!

Zdravila iščejo starim ranam človeškega društva v mrtvi črki, dokler povest vseh časov dokazuje, da se to zdravilo edino najti more v srcu, ktero je za nas na lesu sv. križa bilo prebodeno, in v onih ranah, ktere je Bog sam odmenil za ceno človeškega zveličanja; vzemi človeku to srce in to ceno, koj se pokažejo na telesu človeškem grde rane društva predkrščanskega, koj se ponovi staro suženjstvo; človek postane plen ljudske pohotnosti, oholosti in okrutnosti ali neusmiljenosti. — Gospoda moja! Vse kar se je kedaj na svetu storilo za siromaštvo in trpeče krščanstvo, ima se edino zahvaliti onemu božjemu Samarijanu, kteri je ostal na vek med nami v sveti skrivnosti kruha in vina, da nam bude živa zastava večnega življenja; ali ostane med nami vedno tudi pod podobovskega siromaka in reveža! On hoče, kakor to vsi veste, častnost sedanjosti zaključiti z onimi svetimi odločnimi besedami: nsg sem bil in vi ste me oblekli; lačen sem bil pa vi ste me nasitili; v temnici sem bil a vi ste me obiskali. — Ta dva vstava, ki ji vidimo v Osieku, v gornjem mestu sirotišče, v dolnjem bolnišnica, slaba sta samo senca onega, kar v ime Jezusovo biva na tem svetu za siromake in bolnike.

Sveti Pavel apostelj imenuje Jezusa solnce pravice in ljubezni; pa kakor velikrat, vživajoč vsakdanje dobrote solnce na nebu, pozabimo, kar vživamo, in kaj smo dolžni njemu, ki je prižgal svetlobo na obloku nebesnem: tako tudi nehvaležni svet velikrat pozabi, kaj

je dolžan oni luči, koja je v Jezusu razsvetlila ves svet; pozabimo, kaj smo dolžni oni sveti ljubezni, koja se je iz srca božjega in s svetega križa preselila v srce človeško, da v vsakovrstni človeški potrebi skazuje čuda ljubezni in usmiljenja. Gospoda moja! Ostanite torej sveti veri vedno zvesti; ne dajte se z ničimur na svetu odvrniti od nje. Vi pojedete po svetu. Vse kaže, da bote razne ugovore proti sveti veri slišali; jaz ponavljam, ne dajte se z nobenim pregovarjanjem odvrniti od vere svojih očetov.

So ljudje, kteri v prenapetosti in drznosti svojih misli hočejo biti v slovesu učenosti in posebne darovitosti, in pravijo: vera je nepremisljiva, znanosti pa se ne sme nič upirati; prostori znanosti so neizmerni; prišel je čas, da vere mesto prevzame znanost. Moja gospoda! Res je, vera je nepremisljiva, kakor je Bog, njen izvor, večni in nepremisljiv. Sveto pismo lepo veli: en Jezus, en krst, ena vera. Tudi to je res, da so prostori znanosti, v kterih se ona širi, nepregledni; ali cilj vsaki znanosti je resnica. Resnica se pa nobena z umom človeškim ne stvarja, ampak samo odkriva; in značaj vsake resnice je nepremisljivost. Resnica zgodovinska, resnica matematična tisti značaj nepremisljivosti nosi na sebi, ki ga ima resnica svete vere. Predmeti, s kterimi se peča znanost, so večidel pozitivni in nespemisljivi; na primer filologija in naravoslovje, ktero se dan danes njeguje s posebno marljivostjo. Filologija se peča z najnotrajnjim pletivom raznih narodov in odkriva skrivnost njihovih davnih in novejših zadev. Ona je jezike razdelila v razne rodbine in odkrila, kje in kdaj so razni narodi stanovali v jedni pradomovini in govorili jedni jezik; kako so se narodi kasneje razšli in razdelili v razne narode in razna plemena z raznimi jeziki. Pride čas, kedar se bo filologija (jezikoslovje) razvila tako, da bode razne rodbine med seboj primerjala s tistim vspehom, s kterim se dan danes primerjajo jeziki ene in tiste zadruge. Toda jaz kraj vsega tega znanstvenega napredka prašam, ali um naš resnice na tem polji stvari ali samo odkriva? Očitno je, da se filologija peča s popolnoma pozitivno stvarjo, da iziskuje ona dragoceno dedino, ktero je v teku dolzih stoletij človeški um zilil v razne jezike. Kar sveto pismo pravi o veri, to se

isto tudi o filologiji ponavlja: more: niti enega jota ne sme um človeški premeniti v jezikih. In prav v tej točnosti in svestnosti stoji značaj in vrednost filologičke znanosti; in že sedaj se po vsej pravici reči more, da konečni rezultat te znanosti bode očitno dokazal, da je ves rod človeški prišel iz enega samega vira; dokazal bode resnico, koja v sestavu svete vere ima prvo mesto.

Ravno to velja tudi o prirodoslovnih znanostih. Predmet njihov je po vse pozitivni in nepremisljiv. Niti Humboldt starih časov t. j. Plinij, niti Plinij naših časov t. j. Humboldt nista ne enega lasu v naravi premenila, ampak sta samo — i prvi i drugi — s čudovitim umom in delom svojim segla globoko v narave skrivnost, sta skrite postave v naravi spoznala s posebnim vspehom ter jih svetu razodela; in to je in ostane vekovita in nevsahljiva naloga teh lepib prirodnih znanosti. Vidite torej, da je vse to, kar se proti sveti veri zida glede na njeno nepremisljivost, zidano na pesku. Nepremisljivost je prav za prav večni značaj njene resničnosti; in vera, koja bi se hotela menjati, bi ravno s tim dokazala, da ni resnica, koja se spet ne menja, ter od človeka vedno zahteva, da se jej v oziru svojega lastnega dobička, svoje sreče in slave vda in podvrže.

Ostanite tedaj, še enkrat rečem, ostanite zvesti sveti veri in bodite prepričani, da bote po njej dosegli vse to, kar navdušuje tako lahko vaše mlado srce, to je: slavo in ponos svojega naroda, srečo in zadovoljnost svojo!

„Tagblattoveev“ budalost.

Res človeka jeza popade, da bi vse zgrizel, nad članki, ktere tu pa tam prinaša „turški list.“ Ta list pri nas ravno tako malopridno dela, kakor kak gosposk razposajen fant, ko pride iz mesta na kmete in skače po travnikih in njivah ter mendra travo in setev, in če pride lastnik, ki se od tega ne le živi, ampak tudi velik davek plačuje, o kterem celo pobalini živi, ga poditi, upije in kliče ves svet na pomoč, češ, da se njemu krivica godi, ne pa kmetu.

Jeza popade človeka, pravim še enkrat, če bere tak članek, kakor ga je „turški list“ prinesel uni teden. Dolge žlobudre kratek

predsednik novega ministerstva. In ker je ruska vlada zavrgla tudi drugi pot stavljenega predloga bečkega sestanka, namreč da morajo Rusi podonavske kneževine zapustiti ter se za Prut pomakniti, sklenile so zapadne države 12. marca 1854 l. s Turško odbojno in vdarno zvezo ter 28. marca Rusiji napovedale vojko: bila je po padcu Napoleonovem prva, koje so se vdeležile tri najsilnejše velevlasti.

Rusi so se na Donavi vojskovali bezvspešno. Oblegali so zastonj Kalafat in pri Cetati so jih Turci napali ter premagali. Ali car Nikolaj ni hotel na noben način popustiti; on je odredil, da se ima po celej Rusiji vojska nabirati ter pošlje svojega prvega vojskovodja, nepobedivega starega kneza Paskijeviča na bojišče. Rusi vdarijo tudi čez Donavo, čeravno so poprej v ugovoru z Avstrijo in Prusko obljubili, da ne pojdejo; ali Silitrijo je branil hrabro Musa paša in neki pruski topničarski častnik Grah; Paskijevič je bil pri obsedanju ranjen, zatoraj je boj obustavil 21. junija ter se čez Donavo v Vlsško umaknil. Cesar Nikolaj se je prevaril, da se bodo turški kristjani vsi vzdignili proti svojim krvolokom. Na Srbe je pazila Avstrija; v Bosni in Bol-

garskeji pa so turške čete vsako najmanjso huno precej zadušile. Rusija tedaj od tukaj ni imela pričakovati nobene pomoči. Samo v Grškeji se je začelo vse gibati; mrzili so Turku vsi prebivalci; mislilo se je sploh v Grškeji, da je prišel čas, ko sa ima osnovati novo bizantinsko carstvo. Ali francosko brodovje je hitro priplulo v pirejski zaliv ter Grke sililo, da ostanejo mirni. In tako je ostalo samo pri hajdukovanju na Turke.

Zapadne vlasti so sklenile po naveščenju vojske priti v pomoč Turškeji z veliko armado. Lord Raglan, ki je kot pobočnik Wellingtonov v bitci pri Waterloo-u eno roko izgubil, prevzel je zapovedništvo nad 20.000 vojnici, a kasneje se je njegova vojska še povečala. Maršal St. Arnaud, ki je sodeloval z Napoleonom pri njegovem podvzetju 2. decembra ter od tega časa bil pri njem v velikej milosti, postal je zapovednik še večje vojske od 40 do 50.000 mož, ki so služili veči del v Algeriji ter bili navajeni na vse težave in trpljenja. Tudi princ Napoleon, bratranec cesarjev in vojvoda Cambridge-ski sta se pridružila vojski. Med tem je pa brodovlje englezko bombardiralo Odeso, ali samo na videz, ker je bilo v tem

mestu mnogo englezke robe ter niso hoteli sami sebi škode delati.

Zdaj se odvaži pa še avstrijska vlada zoper Rusijo se vzdigniti, zoper državo, ki je Avstrijo l. 1849 iz hudih stisk rešila, in sicer zato, ker so šli Rusi proti ugovoru čez Donavo. Zatoraj sklene s Prusijo odbojno in vdarno zvezo, da bodete Rusiji boj napovedale, ko bi Rusija nameravala podonavski kneževini spojiti s svojo državo ter od tukaj vdariti čez Balkan v srce Turške. Vendar pa je Pruska še vedno bolj naginjala k Rusiji nego k Avstriji; to se vidi iz tega, da je bil general Bonin, ki je tolmачil zvezo prusko-rusko samoubojstvom Pruske, iz službe odpuščen in Bunsen, pruski poslanec v Londonu, drugač ljubimec kraljev, moral je zapustiti svoje mesto zato, ker je trdil z englezko vlado proti Rusiji. Vendar pa se je složil Friderik Viljelm IV. s Franjem Josipom ter sta zahtevala oba dva v neki noti, da se ima Rusija precej umakniti iz podonavskih kneževin. 14. junija je sklenila Avstrija s Turško ugovor, po kojem je bilo dovoljeno, da smejo avstrijske čete podonavski kneževini posesti.

Ko se je zbirala glavna moč englezka in

zapopadek je ta, da državni uradniki ne smejo biti drugje ko v nemčurskih ali — kakor se sami neopravičeno imenujejo — ustavovernih društvih, da je naglaven greh vsakemu, če je v kakem narodnem društvu. To motivira „turški list“ z izrekom: „Čegar kruh ješ, temu služi.“

Da „čegar kruh ješ, temu služi“, pravimo tudi mi. Komu služijo različni c. k. uradniki? Državi. Dobro! A kaj je država? Država je naprava ali zavod, ki ima nalog skrbeti za to, da so državljani ali narodi srečni. Kdo je tedaj več, država ali narodi? Čemu so države? Ali ne za narode? So morda narodi zaradi držav na svetu? Država doseže svoj najvišji cilj in konec tedaj, kadar so narodi z njo zadovoljni. Iz tega sledi, da je država služabnica narodov, kar je tudi naravno, ker jo vzdržujejo le zato, da skrbi za njih blagor, da jih varuje notranjih in vnanjih nevarnosti. Država je tedaj dobro plačani čuvaj narodov, narodov služabniki so tedaj tudi vsi, ki služijo državi, naj bodo vradniki ali profesorji ali kar koli, da le svojo plačo vlečejo iz državne kase, ki se polni po davkih narodov ali državljanov. To je jasno ko beli dan.

Na glavo postavlja pa stvar, kdor trdi nasprotno, da so namreč podložni zato na svetu, da redé različne služabnike države, da ti narodi nimajo druge pravice, kakor davek plačevati in s krvijo in blagom skrbeti edino le za to, da se državnim služabnikom dobro godi. Kdor kaj takega trdi, je ali grozno neveden ali pa, kakor „turški list“, orjaško predrzen in napihnjen in potreben leskovega olja.

Zakaj so različni c. k. kancelijski, vladni in sodnijski uradniki? Ali za to, da služijo državi? Ali ne marveč za to, da služijo državljanom in narodom? Čemu so profesorji, učitelji? Za to, da čakajo migljev ministrov in državnih velikašev? Ali ne marveč za to, da podučujejo mladino narodov, „podložnih“, kakor se glasi zastaran izraz za državljane? — In kdo vse te ljudi plačuje? Mar ministri ali drugi velikaši iz svojega premoženja, iz svojih dohodkov? „Država“, pravi „turški list.“ Ali od kod jemlje država denar, da more vse „svoje“ služabnike plačevati? Ali ne od davkoplačevalcev?

„Kdor plača, tisti je gospod“, se glasi drug vedno veljavni pregovor vseh narodov.

francoška blizu črnega morja, odplulo je anglezko brodovlje pod zapovedništvom Sira Charlesa Napier-a z enim oddelkom francoske mornarice pod vodstvom Varagusy d'Hilliersa v iztočno morje, da napade Rusijo tudi od te strani. Ali učvrščeni Kronstadt se ne boji tudi angleškega pomorskega topničarstva, zatoraj so Englezi na barbarski način streljali na mirne vasi in mesta ter rušili ruske žitnice in lovili trgovske ladije. Samo Francozi so na enem alandskem otoku trdnjavo Bormasund osvojili (16. avg.) To je edini čin vsega podvzetja na severnej obali Rusije. V jeseni se je moralo vse brodovje vrniti iz teh predelov.

Končema se je vendar zbrala vsa moč zaveznikov v Galipolu. Od tukaj je odšel en oddelek po suhem, drugi po morju v Varno. V tem mestu pa je vojska mnogo pretrpela vsled kolere in slabe hrane; tudi so komaj smodnik rešili, ko se je bilo mesto vžgalo. Francozi so mislili Dobručo posesti, ali spodletelo jim je ter so izgubili pri tem 2000 mož. Pri posvetovanju o vojskinej osnovi so bili Turci za to, da se Rusi napadejo v Aziji ter zapode čez Kavkaz; in zavaljo tega je prišel v tabor Šamilov svak. Ali maršal St. Arnaud

Različne c. k. uradnike pa, kakor bo tako že vsek sam vedel, plačuje ljudstvo, ali državljani, tedaj so tudi vsi služabniki ljudstva, napa narobe.

„Vsak gospodar spodi svojega hlapca, ki dela v njegovo škodo“, pravi „turški list.“ Dobro, vrlo dobro! Ali se je že kdaj slišalo, da bi bila kaka vlada spodila svoje „podložnike“, državljane ali narode? Nikdar! Je pa nasprotno se že zgodilo, da so „podložni“, t. j. državljani ali narodi, zapodili svojo vlado? Večkrat, in se bo gotovo tudi še godilo povsod, kjer narodi ne bodo zadovoljni z vlado — prav tako, kakor zapodi gospodar hlapca, ki mu ni po volji.

V državi je gospodar tedaj narod ali ljudstvo in ako je država zdrava in naravna, mora ravnati se po narodu, i. j. kakoršen narod, taka država, taki državni uradniki. Naravno in prav je tedaj, če se uradniki ravnajo po narodu, če ž njim drže ali — kar je eno in isto — z narodno stranko. Če tedaj pri nas različni uradniki in profesorji drže se narodne stranke in pospešujejo njene namene, store le svojo dolžnost, in kažejo, da svoj poklic dobro razumijo. Nasprotno pa velja o tistih, ki se poprimejo narodu protivne stranke nemčurjev in renegatov in v njenih društvih še celo zvoznec nosijo. Nihče več že ne taji, še celo ministri si morajo dajati očitati, da pod sedanjo sistemo blagostanje dežel in narodov v Avstriji konec jemlje. Ali k temu ne pomagajo vsi tisti, ki sedanjo sistemo kolikor toliko podpirajo? Kaj pravi „turški list“ na to? Naj nas pa zavrne, če more, naj nas zavrne kdo drugi z dokazom, da naša ni prava. Činična predrznost pa so take besede, kakor jih nahajamo o tem v „turškem listu.“

Politični pregled.

V Ljubljani, 7. marca.

Avstrijske dežele.

Na Tirolskem se vrše volitve izbiralcev za deželni zbor. Dozdaj izbrani možejo so vseskozi konservativci, zato ni dvoma, da bode večina deželnega zbora ravno taka, kakoršna je bila. Meseca aprila se utegne zbor za par tednov sniditi, da reši najnujnejši reči. Drugi deželni zbori pa to spomlad ne bodo zborovali, ker mora prej državni zbor rešiti

se je odločil za napad na Sevastopolj, na najjačo trdnjavo in bojno luko v Krimu. St. Arnaud je bil bolan že preden se je vbarkal v Marseilleu, a na morju se je bolezen še pomnožila. Sprevidel je, da se že približuje njegov konec, zatoraj je hotel še pred svojo smrtjo s slavnim činom svoje ime ovenčati. Tudi lord Raglan je bil za ta predlog, kajti znal je dobro, da mora biti ruska mornarica popolnoma uništena v Črnem morju, ako pade Sevastopolj.

Tako se tedaj zedinjena moč zaveznikov, in ž njimi tudi še 6000 Turkov v Varni vbarka ter odpelje proti Sevastopolju. Mornarica je zavzemala prostora na morju več kot sedem ur daljine. Bilo jo je krasno videti. Tudi izbarkanje vojske iz mnogobrojnih ladij, blesk od tisoč in tisoč bajonetov pri jutranjem solncu, na obali pa vse mirno in tiho; vse to je bil veličasten prizor! Čete so se izbarkale 14. sept. 1854 pri Eupatoriji na zapadni obali polotoka. Kmalu potem 20. septembra je vojska napala kneza Menčikova, cesarskega namestnika v Krimu, ki se je bil s svojo vojsko postavil za rečico Aljmo. General Bosquet je odločil v tej bitci zmago s svojo četo prosto-

svojo nalogo, ki bode le čez velikonočne praznike počival za kakih 14 dni. Iz Prage se pa poroča, da se deželni zbori snidejo po veliki noči, ko bode odsek državnega zbora obravnaval pogodbo.

Ogerski list „Kelet Nepe“ glasilu stranke Sennyeyeve, piše, da vradni listi madjarski pa tudi dunajski hudo napadajo barona Sennyeya. Tega nespravljivega sovraštva cislajtanskih centralističnih krogov proti baronu Sennyeyu, pravi „K. N.“, nočemo dalje preiskovati, vendar nam je to jako vesela prikazen in nam daje upanje, da bode drugače; neodvisni živelji v Avstriji in na Madjarskem spregledujejo, da so nazoni Sennyeyevi resnični, in omenjajo, da nova pogodba je škodljiva za Ogersko in Avstrijsko, kakor tudi za vso državo. Ni tedaj nemogoče, da bi se na spremenjeni podlagi ne sklenila nova pogodba, ki bode za Ogersko, Avstrijsko in za državo ugodnejša kakor pogodba dunajska.“

Vnanje države.

Ruski general Ignatiev je 4. t. m. došel v Berlin, 5. pa se je poklonil cesarju Viljelmu in potem neki tudi cesarici. Iz Berlina se poda v Pariz, od ondod pa je namenjen v London; vendar „Times“ pišejo, da ga v London ne bo, ampak da se z ruskim poročnikom Šuvalovom snide v Parizu. Pride li tudi na Dunaj ali ne, se še ne ve. „Golos“ piše, da Avstrija mora krepko podpirati Rusijo, če hoče zvesta biti svojemu programu, ter to tudi v odgovoru svojem na okrožnico Gorčakovo odločno povdarjati. „Köln. Ztg.“ pa piše, da Rusija od Nemčije zabteva, da naj ona pripravi Avstrijo ne samo k nevtralnosti, ampak k določnim obljubam, da bode za veljavne pripoznala naredbe, ki bi jih Rusija po srečni vojski osnovala v deželah turških. Če Nemčija prevzame to nalogo, potem Ignatievu pač ni treba hoditi na Dunaj.

Iz Carigrada se naznanja, da je mir s Srbsko sklenjen na podlagi razmer, kakoršne so bile pred vojsko. V 12 dneh po podpisani pogodbi se imajo obojni vojaki umakniti čez mejo nazaj. Tudi se okliče popolno pomiloščenje. S Črnogoro se dotični dogovori še le vrše, ki bodo pa boje kmalo dognani. Turčija pa iz vseh zadreg še ni rešena. Iz Kotora se namreč 2. t. m. naznanja, da so se vzdignili Miriditi, in da oblegajo trdnjavo Puko. Derviš paša je iz Skadra poslal odde-

voljcev. General St. Arnaud se je ta dan popolnoma iztrošil; izročil je zapovedništvo generalu Canrobertu ter se dal odpeljati v Carigrad; ali na ladiji je umrl vsled kolere (29. septembra.) Ko so pa Francozi in Englezi precej po zmagi na rečici Aljmi hoteli oblegati Sevastopolj, sprevideli so, da to ni mogoče tako hitro izvesti. Severna stran mesta je bila jako utrjena, a topov niso bili zato še na to mesto pripeljali. Tudi so Rusi potopili sedem velikih bojnih ladij pri vходу v zaliv, tako da se sovražno brodovlje ni moglo približati trdnjavi. Zaveznici so bili tedaj prisiljeni, da oblegajo trdnjavo od južne strani, a ne od severne. Francozi so se utaborili pri kamniečkej dragi, Englezi pa pri balaklavskej.

Sedaj se pa začno priprave za obleganje, ki so se izvršile v kljub velikim težavam z neumorno vztrajnostjo in odvažnostjo. 17. oktobra so zavezniki sklenili, da napadejo Sevastopolj na morju in na suhem. Ali napad je bil odbit in sovražno brodovje je bilo jako poškodovano od ruskih krogelj, dočim oni niso trdnjavi nič mogli škodovati. Sevastopolj se je vsaki dan učvrščeval z vsem je upravljal izvrstni topničarski častnik Totleben, ki je znal z veliko

lek vojakov, neki drugi oddelek pa se je vzdignil iz Prizrena, da prime Miridite in reši strelnico. Tudi s katoliškimi vstajniki v Bosni imeli so Turki več prask.

V Ameriki žugajo nastati silne homatije. Komisija, ki je imela preiskovati volitev novega prezidenta zaveznih držav, je Hayesa proglasila za pravilno izvoljenega predsednika, kateremu je starašinstvo odločilo 50.000 dolarjev letne plača in ki je v soboto zvečer prisegel. Demokratična večina zbornice namestovalcev pa je v resoluciji izrekla, da je pri volitvah Tilden dobil večino ter bi se bil moral oklicati za predsednika. Ob enem so objavili do prebivalstva neko adresu, v kateri oporekajo izvolitvi Hayesovi. Te homatije so tako splošne, da se bodo težko rešile mirno.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 6. marca. (Nekaj besedi o dramatičnem društvu.) — Novejša dva literarna zavoda slovenska, dramatično društvo in glasbena matica, imata oba zdravo kal v sebi, oba bi gledé naše prosvete znala mnogo koristiti, ako bi našla dovolj podpore. Govorimo o dramatičnem društvu.

Koliko koristi so dramatične predstave sploh za izobraženje ljudstva, to so sprevideli že Grki, ki so to umetnost zelo podpirali in pospeševali; v Atenah je smelo revno ljudstvo zastoj k predstavam, pozneje so jih celo plačevali za to. Ko bi mi imeli toliko denarja, ko Atenčani, da bi zamogli ljudi še plačevati, ki hočejo v gledišče, bi bilo slovensko gledišče pač vedno polno. Tako pa je prepričilo obiskovano. Za pridobitev novih podpor in plačevalnih udov se premalo brigamo; tako se slovensko gledišče iz deficita ne more izkobacati. Kar se na leto novih iger izda, ne zadostuje, kajti če pride na leto komaj štiri do pet novih iger v tisk, dobimo dramatično literaturo jedva v sto letih. Med temi igrami pa so izvirne celo bele vrane; to kaže, da dramatična literatura pri nas še ni v cvetu.

Še bolj redko pa je vglasbovanje domačih igrokazov v duhu slovenske glasbe. Po mojih mislih morale bi obé družbi, dramatična in glasbena, v tem oziru vzajemno delati. Se ve da menda glasbena matica nema dokaj skla-

spretnostjo in veliko neumornostjo vse porušene nasipe v kratkem popraviti in na najbolj nevarnih mestih nove nametati. Pri njegovem podvzetju ga je podpiralo vse mestjanstvo, ki je noč in dan delalo, kakor je on zapovedoval, celo žene so kopale jame in delale nasipe. 25. okt. je napal ruski general Liprandi anglezko vojsko pri Balaklavi in Englezi bi bili popolnoma pokončani, da jim niso prihiteli Francozi na pomoč ter jih rešili. Še huje pa so se tolkli 5. novembra pri Inkermanu, kjer so zopet Francozi pod generaloma Canrobertom in Besquetom Engleze rešili. Rusi so bili premagani ter so se morali vrniti bliže k Sevastopolju, kjer so jih čuvali topovi iz trdnjave. Zdaj se pa začne jesensko deževje in nič več se ni moglo vojskovati po širokem polju, tem bolj pa se je pri obleganju gledalo na porabo vseh pripomočkov. Z zimo so nastopile vse težave in bede, ki jih morajo vojniki prenašati. Posebno so trpeli Englezi in Turci ter jih je mnogo pomrlo, ker so bili z vsem prav slabo preskrbljeni. Francozom se je bolje godilo, ker so se od doma preskrbovali z vsem potrebnim in kakor so Francozje živahne narave, uredili so si še celo gledišče v svojem taboru.

(Konec sledi.)

dateljev na razpolaganje; tisti, kar jih imamo, pokažejo le sem ter tje kako pesmico; take delavnosti, kakor na pr. pri hrvatskem gosp. Zajcu, pogrešamo. Se ve, da se Zajcu trud spleča, kar pa pri nas ni. Sploh dramatično društvo ne more nikamor vsled premale podpore. Igralne moči so nekatere prav dobre, in dale bi se nove izučiti, ako bi se odbor mogel ganiti. Našli bi se poleg prestavljalcev tudi izvirni pisatelji iger, ako bi njih vabilo le skromno plačilo. Treba bo tedaj na vsak način na to misliti, kako bi se dali dohodki dramatičnega društva povišati. Treba bo raztegniti agitacijo pa celi Sloveniji za nabiranje novih udov in vstanovnikov; dramatično društvo bi moralo biti zavod vsega naroda slovenskega, in ne samo mesta ljubljanskega, ter bi moralo krepke podpore imeti tudi v sosednih deželah slovenskih, ki naj pomislijo, da kranjska dežela daje slovenskemu gledišču zdatno podporo na leto, katere oni ne čutijo, ki bi jih pa morala spodbujati k toliko večemu požrtvovanji in obilnemu pristopu, da ne bo Kranjska, ki ni ravno bogata, nosila vseh bremen slovenskih. Saj je nedavno kranjski deželni zbor dovolil tudi deset tisuč gid. za slovenske šolske knjige, ki se ne bodo rabile samo na Kranjskem, ampak tudi v drugih deželah slovenskih. Pomnožena dramatična literatura tudi vsem Slovencem prav pride, in če se bodo pozneje kedaj tudi v drugih mestih začele slovenske igre redno predstavljati, imeli bodo vsaj kaj v roke vzeti. V Ljubljani naj pa rodoljubi na to dalajo, da se bo slov. gledišče bolj pridno obiskovalo, ker Ljubljana ima največ vžitka in koristi od dram. društva, zato naj ga tudi najbolj podpira.

Iz Postojne 2. marca. (Občinske razmere.) V poslednjih številkah objavlja „Slov. Narod“ v več dopisih iz Notranjskega razna mnenja, ali bi bile male ali velike županije koristnejše za občinstvo? Jaz mislim, da velike županije, ako dobro vredjene, morejo v vsih ozirih več koristiti, nego razdrobljene, male. Kakor sedanje male občine svoj urad izvršujejo, ni nikakor na korist občinstva. Više oblastnije takih občin v važnih zadevah za njihovo mnenje še ne poprašujejo. Ako pa okrajno glavarstvo le malih navadnih poročil zahteva, pride g. župan na stroške svoje občine sam pred e. kr. okrajno glavarstvo, ter tam ustmeno dotično zadevo po svoje razloži, kar se tam v zapisnik zopet po svoje zapiše. Od avtonomije in svobode se tem navadnim vaškim županom še ne sanja. Pa tudi velike županije, kakor nekatere zdaj svoj posel izvršujejo, nam niso na nobeno korist; torej je potreba preuredb v sestavi politične administracije, in novih volitev po prosti volji občanov brez vsega pritiska in sile neke znane stranke.

Kako se na priliko pri nas izvršuje krajna policija, vsakdo razvidi iz dogodb, ki so tukaj na dnevnem redu, katerih hočem pa le en par omeniti.

Vsako saboto vidiš po Postojni druhal o 40—50 beračev iz celega okraja od hiše do hiše, od stanovanja do stanovanja skupaj hoditi, ter tako milodaršine in corpore nesramno tirjati, akoravno imamo tukaj ubožne zavode za domače reveže. — Po stranskih ulicah, posebno na stari cesti, stoje prav na poti celi kupi gnoja, vsa nesnaga se izteka in zliva na ulice, blata je tam čez kolena tako, da bi se potnik skoraj ugonobil. — Koliko pa ta ognjusa in smrad v zdravstvenem oziru škoduje?! — Na ponočno rjojenje, tulenje (kar se tukaj petje imenuje) pretepe razbrzdanih domačih

rogoviležev smo že navajeni; — kar se je pa na pepelnico po celem trgu godilo, to vendar preseže vse toleranstvo, ki se čestiteljem kurenta navadno dopušča. Zbralo se je namreč 10—15 ošemljenih pobalinov, ki so na pepelnico celi dan po trgu „ploh vlačili“, bobnali, trobentali, piskali in nespodobno zabavljali; — v hiše pridrli, kjer so deklina odrašene, vmažani ploh v snažne sobe pritirali, tam surovo razsajali in od vsacega dekliča 50 kr. odkupa trjali, ako ne, da ploh popustijo in ga mu v posteljo položijo. Dosti jih je zahtevanih 50 kr. plačalo, da so se le sitnosti predrznih rogoviležev rešile. Ali ne velja tukaj hišna pravica? Kako to, da so imenovane šeme za svoj obhod rabile občinske reči, kakor boben, trobente in piščali, ki so bile iz dobrovoljnih doneskov nakupljene za tukajšnja domača godbo, ktere so pa nekaj pokvarili? Bi nam slavna županija ne hotela tega pojasniti?

Lahko bi več enacih zanimivih reči povedal, pa za zdaj naj zadostuje to kot ilustracija tukajšnjega, potrošnega občinskega nadzorstva.

Ni čuda, da pri takih okolšinah vse povprašuje, ali bodo kmali nove občinske volitve razpisane, da zopet na krmilo pride narodni, za naše dobro skrbeči zastop? Saj je triletna doba sedanjega občinskega starašinstva že iztekla; ali bo treba zarad tega deželni odbor na pomoč klicati?

Domače novice.

V Ljubljani, 8. marca.

(Zadnja številka „Slovenca“) je bila zarad članka „Stara Presse in Slovenci“ od slavne policije zapečaten.

(Valvazorjeve kronike) nova izdaja vrlo napreduje; 5. snopič je tudi že prišel na svitlo, ki nadaljuje I. knjigo. Opozorujemo zlasti na prekrasno alegorično naslovno sliko v tem snopiču, ki jasno priča, da se je domovina naša že tedaj ponašala z geslom, katerega se tudi v sedanjih časih tako zvesto in trdno drži. Mogočna Avstrija namreč sedi na prestolu, pred njo pa se priklanja Karniolija, z deželnim grbom na prsih, tej na desni „vera“ s svetim križem, na levi pa „junaštvo.“ Vrh Avstrije je angelj držeč državno krono, zraven njega v prostem zraku angelj sedeč na orlu, ki trobi glasne besede: „Carnia fida Deo, Carnia fida Duci“ (Kranjska zvesta Begu, Kranjska zvesta vladarju) in pa „His formis illustrata novis patet orbe videnda“ v tej novi podobi pojasnena se svetu kaže na ogled. Vzdočaj angelja držača napis: „die Ehre des Herzogthums Krain“ (slava pa čast vojvodine Kranjske.) Da, slava ti, domovina Kranjska! ki si bila in ki si še vedno zvesta svetej veri in preslavnej Avstriji! S tem geslom v srcu slavni Valvazor izrečno povdarja v svojem predgovoru znamenite besede, da ga je poleg ljubezni do domovine vodila pri svojem neumrljivem delu tudi sveta katoliška vera, ter odločno za neveljavno preklicuje, če bi proti njegovi vednosti in volji kaka reč nasprotovala veri katoliški. S tem je ovrženo tudi natolcevanje tistih, ki so nekdanj trdili, da je bil Valvazor protestant.

(Dr. Val. Zarnik) je te dni v Gradcu dovršil odvetniško preskušnjo in bode kmalo odprl lastno kancelijo v Ljubljani.

(Umrlo) je meseca februarja 79 ljudi, 41 moškega in 38 ženskega spola.

(Seje mestnega odbora 6. t. m.) vdeležilo se je 19 odbornikov. Dr. Schrei stavil je nujni predlog učnemu ministru po deželni vladi poslati prošnjo, da naj se poslojje za učiteljsko pripravnico kakor hitro mogoče začne zidati.

Rokodelci tožijo, da nimajo dela, stavbena družba tudi ne bo mogla toliko zidati, da bi jim ga preskrbela, mnogo ljudi bo brez zaslužka. Mesto nima denarjev, da bi se lotilo kakšnega velikega dela, zato naj vsaj država ljudem preskrbi nekoliko zaslužka. Zidanje pripravljiva je že sklenjena reč in prostor že nakupljen. Saj se je država na Ljubljano prav malo ozirala; drugod se je za nova poslopja veliko izdalo, pri nas se razun tobakarnice ni zidalo ničesa. Govornik potem našteva, koliko se je dovolilo za razna, zlasti šolska zidanja na Dunaju, v Gradcu, na Moravskem, Tirolskem itd. Ker so tedaj rokodelci brez dela, ker je silno potrebno zidati poslopje za pripravnico, in se je dozdej Kranjska prezirala, naj se ministru pošlje omenjena prošnja. G. Jurčič podpira predlog, ker vlada za Kranjsko res manj skrbi, kakor za druge dežele. Predlog Schreijev se enoglasno sprejme. Prestopivši na dnevni red se I. rešijo zoper volilni zapisnik vložene reklamacije; dalje se odloči, da se bodo volitve vršile: za III. razred 24., za II. razred 26. in za I. razred 27. marca. Za volilne komisije se od magistrata nasvetujejo v III. razredu: za načelnika mestni odbornik Pirker, izmed volilcev pa Hipolit Bilina, Eberhart, Hirschman in Reichman; v II. razredu: za načelnika dr. Schrei, izmed volilcev pa Bürschitz, Linninger, Klein, Vojska; v I. razredu: dr. Pfefferer za načelnika, izmed volilcev pa Fischer, Waidinger, Grasselli in Pirnat. Ker nasvetovani niso vsem po volji, se seja za nekoliko časa pretrga, da bi se odborniki med seboj nekoliko pogovorili. Ko se zborovanje zopet prične, nasvetuje g. Horak, da bi se v III. volilnem razredu namesto Pirkerja za načelnika odločil g. Goršič, namesto Eberharta pa g. Regali nasvetuje Ribiča. Toda večina se za te nasvete odbornikov narodnih ni zmenila ter je volne komisije po predlogu magistratovem potrdila. Če bi bil eden ali drugi omenjenih gospodov zadržan priti k volitvi, dovoli se županu, da sme on v tem primerljeju odločiti osebo, ki naj se namesto njega pokliče v volilno komisijo. G. Klun prosi v zapisniku omeniti da narodni odborniki živo obžalujejo, da se je manjšina pri sestavi komisije čisto prezirala, in so se za načelnike odbrali le možje nasprotnne stranke. Sicer pa nima nič zoper to, da se g. županu da pooblastilo imenovati nove ude volilne komisije, če bi se je kedo sedaj odločenih ne mogel vdeležiti. G. Horak tudi obžaluje, da večina tare manjšino, in da strankarsko ravna. G. župan ugovarja očitantju, da bi se bilo ravnalo strankarsko. G. Jurčič ponavlja, da sestava volilne komisije je strankarska, kakor večina sploh preveč kaže strankarstvo. Če tega očitantja nočejo imeti, naj se v volilno komisijo sprejme tudi naši ljudje, ker so volitve reč zaupanja, da se nobenemu nič očitalo ne bo. Tudi priporoča g. županu skrbeti za to, da ne bodo policaji z voglov trgali volilne oklice stranke narodne, kakor se je lani godilo. Da se g. županu da pravica za volilno komisijo imenovati nove ude, če bi bilo treba, je tudi njemu prav, priporoča mu pa, da naj se pri tej priliki ozira tudi na možje narodne stranke. (Konec sledi.)

(Slovensko gledišče) „Marie Jeane“ se v pondeljek ni po vsem dobro igrala. Pohvalo zaslužijo gosp. Schmidt, Kocelj in gospica Podkrajškova in še nekteri drugi v manjših nalogah. Motilo je to, da so nekatere gospice „strike“ delale, kakor čujemo. — Gledišče ni bilo posebno polno.

Nepoboljšljivi („Tagblatt“), ki je bil nedavno popačil pastirski list linški ter izpustivši

besedico „nie“ ravno nasprotno pisal, kakor škof linški, popačil je v štev. 53 naš članek o preobloženih srednjih šolah v št. 25 „Sl.“, češ, da v njem priporočamo, naj se opusti uemški jezik. Da smo v omenjenem članku naravnost povdarjali, da bi morali kaj takega nasvetovati, če bi hoteli ravnati po nazorih Tagblattovih, t. j. če bi hoteli tako bedasti ali nagajivi biti, tega slaboumni turški butelj ne omenja, ki v zlobnosti svoji potuhnjeno molči tudi o poslednjem stavku, v katerem izrečemo, da nismo nasprotniki jezika nemškega, ki je kakor vsak drug jezik koristen pripomoček naobraženosti. Kedo bi tedaj še dvomil, da namen turškega lista ni bralcem svojim poročati resnice, ampak resnico sprevačati in med prebivalstvom razdraženost množiti. — V ravno tem stavku omenja „turški list“ tudi govornice, ki že nekaj dni sem vrši po Ljubljani, da se ima šolski nadzornik Šolar premestiti v Dalmacijo. Če bi šlo po volji Tagblattovcev, bi ne premestili samo g. Šolarja, ampak vse Slovence bi zagnali v Dalmacijo, ali pa tje kam v dežele turške, da bi jih Turki omikali po turški.

(„Turški list“) nam pritrjuje v tem, da nemčurska stranka pri nas nima naroda za seboj in je marveč sestavljena samo iz narodu tujih elementov. V sobotni številki 51 namreč navaja glavne stanove, iz katerih se naši nemčurji, ali kakor se sami drzno imenujejo, „verfassungsfreundlarji“ nabirajo. Prvi zaklad so mu grajščaki in veliki posestniki, in na te je posebno ponosen, rekoč, da so si njih pradedi pridobili veliko zaslug za domovino, veliko slave, in da sme dežela po vsi pravici ná-nje ponosna biti. To tudi mi radovoljno pripoznavamo, in naše ljudstvo še zdaj slavi grofe Turjaške, Rauberje, Lamberge itd., ker so deželo branili proti Turku in si največ slave pridobili v bojih z dušmaninom. Taki so bili pradedi naših plemenitašev, kakšni pa so večidel njih nasledniki dandanes! Ali ne drže s tistim sovražnikom krščanstva in vsake, tedaj tudi prave ljudske omike, kterege so pradedi na vso moč preganjali in v boji z njim toliko krvi prelili? Ali bi se njih pradedi ne obrnili v grobu, če bi videli, kako se njih vnuki obnašajo, kako simpatizirajo s tistimi krvoloki, s kterimi so se oni na življenje in smrt bojevali, in z drugimi nasprotniki naroda in dežele? Naj bi le prišel kak praded slavnih kranjskih plemenitašev v kak zbor „konstitucijskega društva“, gotovo bi s svojim mečem vse razpodil, svojim vnukom pa tudi pokazal, kako se brani spomin na junake, slavne može, in s čim se pridobijo zasluge za narod in deželo. Sedanjih nemčurskih plemenitašev narod ne bo hranil v spominu, niti jih popeval v pesmih; kajti o zaslugah sedanjih nemčurskih plemenitašev se ne da govoriti, ker jih vsaj za narod in deželo nimajo prav nič. Vso čast njihovim pradedom, ker so bili narodnjaki in pravi junaki, a naslednikom njihovim vse — kaj družega. — Drugi element, iz kterega se sestavlja nemčurska svojat, so trgovci, nekaj meščanov in brezznačajnih ljudi; med temi je največ tujcev in renegatov. O teh smo že mnogo govorili, razložili tudi, zakaj so ti nemčurji; na te naj bodo ponosni naši nasprotniki, mi bi ne bili ter jih jim iz srca prepuščamo in smo ponosni na to, da jih pri nas ni; možgani takih ljudi ne tehtajo mnogo, ali pa so to možje, kterim se ne more dokazati nič slabega, dobrega pa celo ne. — Tretja vrsta „verfassungsfreundlerjev“ so različni uradniki. Zakaj so ti nemčurji, to vsak ve; oni morajo plašč obračati po vetru. Na

te se pa nemčurjem ni treba preveč zanašati, ker bodo brž na naši strani, ko potegne za nas prijazen veter. — Po tem bo vsak spoznal, da stranka, iz takih konglomeratov sestavljena, se ne more dolgo obdržati, ker ji manjka jedra t. j. naroda. Tak obstanek je od danes do jutri. Sicer pa bo zgodovina kazala, kdo bo poginil, ali narod slovenski, ali pa njegovi zatiralci nemčurji.

Razne reči.

— † Č. g. Janez Majnik, fajmošter v Žireh, je 2. t. m. umrl. R. I. P.

— Iz Trebnja se nam piše: Danes 5. marca ob dveh popoldne je po dolgi in hudi boleznici previden s sv. zakramenti umrl g. zdravnik dr. J. Maršal. R. I. P.

— Č. g. Ludvik Vodopivec, administrator na Gori pri Idriji, ki je v Gorici napravil preskušnjo ljudskega učitelja, dobil je službo ljudskega učitelja v Hotederšici. Škofijstvo pa ga je imenovalo za kurata v Razdrtem.

— Pravno-povestne (historico-juridica) spomenike Jugoslovanske, v kterih se nahajajo statuti in zakoni, in se dotične razmere nekdanje pojasnjujejo, jela je izdajati jugoslov. akademija v Zagrebu. Vreduje prof. Hanel; nov in hvale vreden napredek.

— Iz Celja se nam piše: „Vsem prijateljem in znancem celjskega vikarja gosp. Turina naznanjamo, da se je pretečeno nedeljo 4. t. m. preselil v graško duhovsko bolnišnico. Želim zmožnemu in še tako mlademu gospodu, da v Gradcu ljubo zdravje zopet doseže, ki ga v Celju doseči ni mogel.“

— Šematizem Tržaško-koparske škofije prišel je ravnokar na svitlo. Škofiji štejete: 304355 duš, 22 kanonikatov, 8 korvikarijev, 86 fara, 2 vikarijata, 23 kuracij, 6 podružnih in 99 farnih kapelanij. Prazni so 3 kanonikati in 1 korvikarijat, 2 fari, 6 kuracij, in 23 kapelanij. Duhovnikov je v 15 dekanijah 354 in sicer: 254 dušnih pastirjev, 18 katehetov, 25 v raznih drugih službah, 2 pri c. k. mornastvu, 2, ki se pripravljata za višje študije, 26 pokojnikov, 22 pa zunaj škofije živečih. Bogoslovcev imajo: v II. letu dva, v III. letu 4, v IV. letu 3 in razun tega še 2 eksternista.

— Nabiranje in oproščevanje vojaških novincev (rekrutov) se bo vršilo: v Ljubljani za mesto 10. in 11. aprila, za okolico pa od 9. do 14. aprila; v Kamniku 17. 18. 19. aprila; v Litiji 21. 23. 24. aprila; v Krškem 27. 28. 30. aprila, 1. 2. 3. maja; v Novem mestu 5. 7. 8. 9. 11. 12. maja; v Črnomlju 14. 15. 16. 17. maja; v Kočevju 22. 23. 24. 25. 26. maja; v Radolici od 16. do 19. aprila; v Kranji od 21. do 27. aprila; v Vipavi 14. in 15. maja; v Postojni 17. 18. 19. 22. in 23. maja; v Logatcu 25. 26. 28. 29. maja.

— „Anleitung zum Gemüsebau sowie zur Erdbeer- und Champignonzucht“ imenuje se 113 strani obsegajoča knjižica, ki je ravnokar v Bambergovi tiskarni prišla na svitlo. Spisal in založil jo je ljubljanski vrtnar Julij Dürr, ter velja I. gid. G. pisatelj prav umevno razklada, kako se da vrtnarstvo najbolje gojiti. Tudi priporoča večidel le tisto sočivje in take rastline, ktere se pri kuhi najbolj pogosto rabijo in o kterih se je po večletni lastni skušnji prepričal, da so za splošno sajenje pripravne. Knjižica obsega 3 razdelke; v I. nahajamo najpotrebnejši poduk o gnojenju, obdelovanju zemlje, pomakanju, setvi, sajenju in ohranitvi rastlin čez zimo; v II. so našeta razna zeliša, in je prav umevno povedano,

kako se ž njimi ravna, da se dobro obnesejo. G. pisatelj nam jih večidel pred oči stavlja tudi v lepih in natančnih podobah, katerih v knjižici nahajamo prav veliko. V III. oddelku našteva vrtnarstvu najbolj škodljive živalice ter pove, kako se dajo najlaglje zatreti ali pa vsaj odvracati. Knjižica je jako okusno in lično tiskana, ter bode vrtnarjem dobro došla.

— Riečnik hrvatsko-njemački. Uredjuje ga Gjuro Deželić, izdaje Lavoslav Hartman. Zagreb 1877. II. dio 23 zvezak. Od rieči „svak“ do „tražbina.“ — V tem so nas Hrvatje prehiteli, dasi so kasneje bili pričeli sestavljati hrvaško nemški slovar. Kaj je že s slovensko-nemškim slovarjem Wolfvim? V izkazu za Alojzico se bere, da je na račun g. J. Pajku izdanih bilo že 700 gl. Nebi-li g. Pajk hotel časih kaj sporočiti, kedaj se prične ali kako napreduje tolikanj zaželeno in potrebno delo, slovenskemu občinstvu na uteho in mnogoteremu prigovarjanju na okom? —

— Zemlja raste kakor je zračnil angleški zvezdoslovec Proktor. Znano je, da se na zemlji nič ne izgubi, ampak da se vsaka stvar le v drugačni podobi pokazuje vedno. Da zemlja torej raste temu uzrok so meteori, ki iz drugih zvezd leté na zemljo, in katerih je vsako leto okolo 400 milijonov, katerih eni tehtajo komaj en gram, drugi pa tudi več kilogramov. Vendar treba tisoč in tisoč let, da zemlja na ta način le količkaj zraste; da pa raste, to je gotovo.

— „Dela Stanka Vraza. Peti del,“ s katerim so dovršena, izdala je Matica hrvatska. V tem poslednjem delu se nahajajo Vrazova pisma Prešernu, Muršecu, s povestnico književno. Vredil je V. del Fr. Petračić. Pri knjižarjih stane 1 gl. 80 lid.

— Žveplen vir so našli pri vasi Gams na zgornjem Štajerskem, in je že uradna komisija vir preiskala. Toplomer je poskočil na 12 stopin, pozneje celo na 22; vir je blizu železnice in blizu postaje Landl. Blizu zraven pa je podzemeljska jama s kapnikom, zato se bode brškonje tam sezidalo kopališče. „Sl. N.“

Umrlji so:

Od 1. do 2. marca: Matej Corn, marker, za jetiko. Terezija Bril, mitarjeva vdova, 66 l., za vodnico. Andrej Osredkar, berač, 85 l., vsled starosti. Frančiška Krašovic, hišn. ž., 22 l., za jetiko.

Od 2. do 4. marca: Marjeta Šireclj, del., 80 l., za pljučnico. Marija Tindl, bank. vrad. ž., 28 l., za sušico. Alojziju Klebelnu, krojaču, v sili krščen otrok. Johana Klebel, kraj. ž., 36 l., za krvotokom. Rozalija Pokorn, kotl. o., 7 1/2 l., za sušico. Ana Bučar, del., 37 l., za mrzlico. Marjeta Mikš, čevlj. v., 60 l., za rakom v želodeu.

5. marca. Gašper Rogl, m. revež, 80 l., vsled starosti. Alojzij Dolničar, del. o., 2 l., za vnetico dušnika. Karolina Valentinčič, hiš. o., 2 1/2 l., za božjastjo. Janez Šunko, gostilničar, 53 l., za vodnico. Janez Borman, kovač, 70 l., za jetiko.

Eksekutivne dražbe.

9. marca: 3. Jak. Miklavčič iz Ternovca (450 gl.) v Metliki. 2. Marijana Kolenc iz Žira (2477 gl.) v Idriji. 2. Fr. Zorec iz Slavine (860 gl.) 2. Jak Smerdel iz Kala (1482 gl.) 2. Ana Kuret iz Narina (369 gl.) vse v Postojni. 1. Andrej Berčič iz dol. Semona v Bistrici 2. Tone Valjavec iz Žvirč (4370 gl.) v Trzinu. 2. Jan. Dergane iz Metlike (390 gl.)

10. marca: 3. Mat. Oberstar iz Zlatnika (2430 gl.) 2. Laka Turšič, iz Vinje (150 gl.) obe v Ribnici. 3. Mark. Rozman iz Bistrice (6474 gl.) v Radolici. 3. Katre Smrekar iz Saljiverha (85 gl.) 3. Mart. Slobodnik iz Bojanje vasi obe v Metliki. 2. Anton Kokalj iz Drage (1895 gl.) v Loki. 2. Jak. Semrov iz Lome (3269 gl.) v Idriji.

Loterijske številke 3. marca.
Na Dunaju: 34, 50, 23, 13, 64.
V Gradcu: 73, 18, 66, 7, 83.

Telegrafične denarne cene 7. marca.

Papirna renta 62.75 — Srebrna renta 67.95 — Zlata renta 74.90. — 1860letno državno posejilo 109.90 Bankine akcije 830 — Kreditne akcije 150.50 — London 123.35 — Srebro 113.30. — Ces. kr. cekini 5.90 — 20-frankov 9.89.

Denarstvene cene. 6. marca.

	Denar.	Blago
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	63.30	63.50
5% renta v srebru	67.95	68. —
4% renta v zlatu (davka prosta)	74.75	74.90
Srečke (lozi) 1854. l.	109.50	109.50
„ „ 1860. l. celi.	108.90	109.15
„ „ 1860. l., petinke	118.75	119.25
Premijski listi 1864. l.	132. —	132.50
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	96.50	96.75
Kranjske, koroške in primorske po 5%	95. —	96. —
Ogerske po 5%	75. —	75.50
Hrvaške in slavonske po 5%	85. —	87. —
Sedmograške po 5%	71.60	72. —
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	825. —	827. —
Unionske banke	59. —	50.75
Kreditne akcije	150. —	150.20
Nižoavstr. eskomptne družbe	645. —	625. —
Anglo-avstr. banke	71.15	71.75
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	164.50	165. —
Tržaške „ 100 „ k. d.	120. —	121. —
„ 50 „ „ „	90. —	61. —
Budenske „ 40 gl. a. v.	30. —	31. —
Salmove „ 40 „ „ „	37.25	38. —
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	28. —	28.50
Clary-jeve „ 40 „ „ „	30.50	30. —
St. Genois „ 40 „ „ „	20.50	35. —
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	23. —	24. —
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	22. —	23. —
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.90	5.92
Napoleonsd'or	9.87	9.88
Srebro	113.40	113.60

Razglas.

Z dovoljenjem slavne c. kr. sodnije se bodo v zapuščino Franja Rodeta spadajoče stvari 15., 16. in poslednje dneve meseca marca od 9. do 12. ure dopoldne in od 2. do 6. ure popoldne, za čas od sv. Jurja t. l. do sv. Mihaela 1. 1882 največ ponujajočemu v zakup dale. Zapuščina obstoji: 1. v Sneberji hiša števil. 25 s 4 sobami, jedilno hrambo, kuhinjo in dvema magacinoma.

2. Prizidje s kuhinjo, delavnico, eno sobo, kletom, žitno sušilnico in drvarnico.
3. Gospodarsko poslopje s prostornim, oblokanim hlevom, shrambo za orodje, šupo, podom in svislami.
4. Vezani kozolec s 4 okni, navadni kozolec s 20 okni, svinjak, čebelnjak in k navedenemu posestvu spadajoče njive, travniki, vsa druga zemljišča, njive na ljubljanskem polju, travniki v mestnem gozdu, v Logu in v Volovljah, skupno zasegajoči: 60 oralov 730 □^o, od tega spada na travnike: 40 oralov 961 □^o, na polja: 12 oralov 270 □^o, ne pašnike in polja: 3 orale 692 □^o, na pašnike s lesovjem: 1 oral 1568 □^o in travnike s lesovjem: 2 orale 439 □^o.

Zakup (licitacija) se prične 15. marca t. l. v Sneberji hiš. števil. 25.

Dražbeni pogoji se izvedo pri c. kr. notarju dr. Jarneju Zupancu in pri varuhih g. Mariji Dogan in g. Franjo Dreniku. (1)

Posestvo v Sneberji je pripravno za kupčijo, gostilnico in posebno tudi za mlekarstvo.
Vsa poslopja razen kozolcev so z opeko krita.

Na prodaj!

Vojska med Francozi in Nemci leta 1870 in 1871.

Spisal M. Vales.

V Gorici natisnil in založil Mailing 1875.

Ta knjiga obsega 102 strani, ter razlaga dovolj obširno ono znamenito vojno najnovejše dobe. Tudi strokovnjaki, med ostalimi učeni zgodovinar in spisatelj občne zgodovine g. Jos. Starč v družbi sv. Mohora so o tej knjigi pohvalno sodbo izrekli. Na prodaj je v Ljubljani pri Ot. Klerru in J. Giuntinju; v Gorici pri Fillaku in J. Dase-u na Travniku in v Trstu pri poslednjem. Ravno tako v Mailingovi tiskarni po 50 kr. Tudi pri spiselju M. Valesu vikarju v Oseku (p. Gorica-Černice) se dobiva po 50 kr. prosta poštnine. Kdor vzame 10 iztisov pri njem, dobi enega po vrhu in iztise proste poštnine. Kdor se meni naročiti, naj se podviza, gotovo mu ne bo žal, kajti pisatelj drugega ne želi, kakor da se mu vsaj tiskarni stroški splačajo, ne računajoč semkaj zgubo časa in obilnega truda. Slovenci, le hitro, sežite pri omenjenih knjigotržcih ali pri spiselju samem po tej znameniti knjigi! Bog Vam daj vse dobro v novem 1877. letu. (4-3)

Nova slika.

Izšla je v Beču velika in umetniško izdelana slika

Srbski vojskovodje v srbsko-turški vojski.

Milan M. Obrenović IV. Nikola I. Petrovič Njeguš.

Generali: M. G. Černjajev, Ranko Alimpič, Franjo Zach, in Kosta S. Protić. — Vojvode: Petar Vukotić, Božo Petrovič, Ilija Plamenac, in Mašo Vrbica. — Obersti (polkovniki): Horvatović, Orešković, Ilija Čolak-Antić, Teša Nikolić, Valdemar Beker, Milojko Lešjanin. — Oberstlajtnanti (podpolkovniki): Sava Grujić, Vlajković, Kosta Bučević, Gruja Mišković. — Major Paja Putnik in arhimandrit N. Dučić.

Slika ima 22 verno po fotografiji narejenih podob z grbom Srbije in Črnogore.

Slika je litografiral A. Šubert.

Slika je 53 centimetrov visoka in 90 centimetrov široka.

Cena slike je 1 gl. 20 kr.

Naročnina se pošilja na adresu:

(68-11)

P. Janković, Wien VIII., Piaristengasse Nr. 49.

Denarji naj se pošljejo v frankira ih pisnih ali po pošni nakaznici. Komur je drago, naj na listnici pové, če naj se mu pošlje proti poštnemu povzetju (Nachnahme).

Kdor za gotov denar naroči 10 podob, dobi pedobe po 1 gl. in frankirano po pošti.

Cena tej veliki in umetniško izdelani podobi je tako majhna, da si jo vsak lahko naroči.

Brez te slike naj nihče ne bo, ki se zanima za srbsko in črnogorsko vojsko z državo turško.